

02.10.2017

POL-2017-24043

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018
Teema: Luku 26.10 Poliisitoimi

Helsingin poliisilaitoksen toimintaympäristö ja sen edellyttämät resurssitarpeet

1 Taustaa

Talousarvioesityksen poliisitointa koskevan luvun selvitysosan mukaan poliisitoimintaa tullaan kohdentamaan turvallisuuden kannalta välttämättömiin palveluiden tarjoamiseen sekä sisäisen turvallisuuden selonteon ja strategian että strategian toimenpideohjelman mukaisesti siten, että suorituskyky ja poliisitoimintaan kohdistuvat odotukset ovat tasapainossa.

Poliisitoimen osalta painotetaan erityisesti poliisin toimintavalmiuteen, yhteiskuntarauhan säilyttämiseen sekä turvapaikanhakijatilanteeseen liittyviä tehtäviä. Resurssien mahdollistamissa puitteissa painotetaan myös rikosten, järjestyshäiriöiden ja onnettomuuksien ennalta estämistä ja vähentämistä sekä palvelukyvyyn ja näkyvyyden turvaamista.

Poliisilaitos pyrkii lausunnossaan tarkastelemaan resurssitarpeitaan edellä mainitusta näkökulmasta.

2 Pääkaupungin erityistarpeet

Helsinki on maan hallinnon, talouselämän ja kulttuurin keskus. Elinkeino- ja yritystoiminta on keskittynyt pääkaupunkiseudulle. Helsinki toimii myös työelämän, matkailun, vapaa-ajanvieron, liikenteen ja sivistystoimen keskuksena sekä kansallisten ja kansainvälisten ryhmien kohtaamispaikkana. EU:n myötä kansainvälinen toiminta pääkaupungissa lisääntyy edelleen.

Maamme tiheimpänä väestökeskittymänä Helsinki on myös rikollisuuden keskus. Pääkaupungin toimintaympäristöön liittyvät muuttuvat tekijät vaikuttavat olennaisesti Helsingin poliisilaitoksen tehtäviin ja resurssitarpeisiin sekä edellyttävät toiminnan painottamista yhä voimakkaammin ennalta estävään toimintaan. Lisäksi Helsingin poliisilaitoksella on vastattavana muista paikallispoliisin yksiköistä poikkeavia valtakunnallisia ja alueellisia erityistehtäviä. Näiden veloitteiden vuoksi Helsingin poliisilaitoksella on sellaisia erillistä resursointia vaativia erityistoimintoja, joita ei ole muissa poliisin yksiköissä.

3 Helsingin poliisilaitoksen valtakunnalliset erityistehtävät

3.1 Yleistä

Helsingin poliisilaitoksen toiminta-alueella järjestetään säännöllisesti vuosittain runsaasti sellaisia tapahtumia, kuten valtiovierailuja, mielenosoituksia ja suuria yleisötilaisuuksia, joiden turvallisuusjärjestelyt edellyttävät poliisilta mittavia panostuksia. Lisäksi pääkaupunkiasemasta johtuen poliisilaitos resursoi diplomaattisiin kohteisiin ja diplomaattiseen koskemattomuuteen liittyviä turvaamistehtäviä, valtionjohdon suojaamiseen liittyviä tehtäviä sekä vastaa lähes viikoittain valtiovierailujen turvaamiseen liittyvistä tehtävistä. Erityisesti mielenosoitusten osalta on huomattava, että niihin liittyviin turvaamistoimenpiteisiin ei yleensä voida varautua normaalin työvuoro-suunnittelun keinoin, vaan niihin kohdennettava resurssi joudutaan osoittamaan usein valvonta- ja hälytystoiminnan päivittäisresurssista. Poliisilaitoksen joukkojenhallintaresurssia käytetään myös säännönmukaisesti muiden poliisilaitosten alueilla sijaitsevien tapahtumien turvaamiseen. Tuolloin on vaarana, että muun muassa hälytystehtävien toimintavalmiusaika heikenee.

3.2 Helsingin poliisilaitoksen erityistehtävät ja resurssitarpeen arviointi

Helsingin poliisilaitoksen erityistehtävien sitoma henkilötövuosimäärä on vuonna 2018 seuraava:

Erityistehtävä	htv
Kansainvälisen rikollisuuden ja terrorismin torjunta sekä erityisvelvollisuudet ERTI-valmiudessa Vakavan rikollisuuden torjunta Kansainvälisten kokousten, mielenosoitusten ja urheilutapahtumien turvaaminen	
Yhteensä	100
Valtion ylimmän johdon turvaaminen Kansainväliseen toimintaan ja diplomaattisen koskemattomuuden turvaamiseen liittyvät tehtävät Valmiusyksikkö Karhu Johtokeskus Liikenneturvallisuuskeskus Soittokunta Ratsupoliisi Valtakunnallinen talousrikos- ja arvopaperimarkkinarikostutkinta Maastapoistamistehtävät Uhka- ja vihapuhetutkinta YLVÄS	
Yhteensä	454
Yhteensä	554

Nykyisessä valtakunnallisessa resurssijakomallissa poliisilaitokselle on osoitettu edellä mainituista erityistehtävistä kuitenkin ainoastaan 350 henkilötyövuotta.

3.3 Uhkiin reagoiminen

3.3.1 Katuvalvonta ja ihmiskaupan torjunta

Resurssitilanteesta huolimatta poliisilaitos on kuluvan vuoden aikana joutunut kohdentamaan huumausainetutkintaan osoitetun resurssin lisäksi valvonta- ja hälytystoiminnan resurssejaan erityisesti huumausaineiden katukaupan valvontaan. Tulokset ovat olleet näkyviä. Kuluvan vuoden aikana poliisi on tällä toiminnalla kyennyt paljastamaan muun muassa laajan Rivotril -lääkeaineiden katukauppaverkoston sekä afrikkalaistaustaisten henkilöiden huumausaineiden levitysorganisaation. Edelleen vähenevillä resursseilla ei kyetä riittävästi panostamaan rikostorjuntaan ja edellä kuvatun mukaiseen perustutkintaa tukevaan näkyvään valvontaan ja turvallisuuden tunnetta lisäävään toimintaan.

Toiminnan jatkuvuuden takaaminen edellyttää 250 000 euron lisärahoitusta (4 henkilötyövuotta).

Ulkomaalaisvalvonta on ulkomaalaislain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa. Valvonnan tavoitteena on ennalta ehkäistä ja torjua laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua, tunnistaa ulkomaalaisten laitonta työntekoa sekä tunnistaa ihmiskaupan uhreja.

Vastaanottokeskuksista on viime ja tämän vuoden aikana kadonnut Suomessa yli 3000 turvapaikanhakijaa. Poliisi ja Rajavartiolaitos ovat tehostaneet ulkomaalaisvalvontaa kadonneiden henkilöiden tavoittamiseksi, ja jotta haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt eivät joudu rikollisten hyväksikäyttämiksi.

Muuttunut tilanne edellyttää viranomaisilta tehostettua toimintaa mahdollisten hyväksikäyttötapausten estämiseksi. Valvonnan tehostamatta jättäminen tarkoittaisi sitä, että hyväksytään mahdollisesti lisääntyvät hyväksikäyttötapaukset sekä niistä aiheutuva haitta yhteiskunnalle. Kehitys voi johtaa lisäksi asuinalueiden ja laittomasti maassa oleskelevien täydelliseen eriytymiseen muusta yhteiskunnasta.

Edellä kuvatun toiminnan laajuuden selvittäminen ja tilannekuvan muodostaminen edellyttää alustavasti 250 000 euron lisärahoitusta (4 henkilötyövuotta).

3.3.2 Uhka- ja vihapuhetutkinta

Poliisilaitoksen Rikostukintayksikköön perustettiin 1.3.2017 lukien vihapuheen ja vastakkainasettelun torjuntaan ja rikosten tutkintaan perehtynyt tutkintaryhmä. Ryhmän toimialueena on koko valtakunta internetissä tapahtuneiden tekojen osalta. Tutkintayksikössä toimii myös uhkaryhmä, joka keskittyy vaaralliseksi arvioitujen uhka-henkilöiden käsittelyyn ja sitä kautta törkeiden väkivaltarikosten torjuntaan. Uhkahenkilöiden kohdalla pyritään löytämään ratkaisuja yhteistyössä ennalta estävän toiminnon kanssa. Uhkaryhmällä on tällä hetkellä tarkemman selvityksen alla noin 40 riskihenkilöiksi luokiteltua henkilöä. Suojelupoliisi on omassa arviossaan päätenyt siihen, että poliisilaitoksen toimialueella asuu tai oleskelee tällä hetkellä 128

korkean riskitason henkilöä. Tämä on valtakunnallisesti poikkeuksellisen suuri määrä.

3.3.3 Maasta poistaminen (saattotoiminta)

Turvapaikkahakemusten määrän lisääntymisen vaikutus maasta poistamismääriin tulee edelleen vuonna 2018 olemaan huomattava. Maasta poistamiseen liittyy myös runsaasti taustatoimintaa, joka sitoo paljon sellaista henkilöstöä joka ei muuten olisi tekemisissä täytäntöönpanojen kanssa. Esimerkkeinä tästä ovat paperittomien poistettavien identifiointi, poistettavaan kohdistettavat turvaamistoimet, viranomaisyhteistyö sosiaaliviranomaisten ja raja-valvontaviranomaisten kanssa sekä yhä tärkeämmäksi noussut poliisiorganisaation sisäinen yhteistyö hakijoiden majoittuessa ympäri Suomea. Helsingin poliisilaitos joutuu lisäksi jatkossa kohdentamaan 6 henkilöä maasta poistamiseen varatun henkilöstön lisäksi perustoiminnastaan valtakunnalliseen saattopooliin. Saattopooli aloittaa toimintansa 1.10.2017.

Kuitenkin on otettava huomioon, että kielteisten turvapaikkapäätösten saaneiden poistaminen on vain osa maasta poistamisen kokonaisuutta.

Kansainvälistä suojelua koskevan kielteisen päätöksen saaneen ulkomalaisen saattamisesta lentoteitse ulkomaille vastaa Helsingin poliisilaitos. Kun päätöksen täytäntöönpano edellyttää henkilön saattamista ulkomaille edellä mainitut poliisilaitokset vastaavat myös matkajärjestelyiden tekemisestä ja maasta poistamisen suorittamisesta sekä asettavat henkilöstöstään matkalle saattajat.

Helsingin poliisilaitoksella toimivat valtakunnalliset palautustoiminnot vastaavat lisäksi vapaaehtoisesti palaaville tarkoitettuun palautuskeskukseen sijoitettujen turvapaikanhakijoiden maasta poistamisen täytäntöönpanoon liittyvistä asioista (matkustusasiakirjojen ja matkalippujen hankkiminen, viranomaisilmoitusten tekeminen ja mahdollisten yhteispalautuslentojen järjestäminen).

4 Toimintavalmius ja suorituskyky

4.1 Valmiusyksikkö- ja koirapoliisitoiminta

Helsingin poliisilaitokseen sijoitettu poliisin valtakunnallinen Valmiusyksikkö vastaa vaikeimpien tilanteiden vaatimasta erityissuorituskyvystä koko valtakunnassa sekä vaativien ja erityistilanteiden edellyttämästä suorituskyvystä Helsingin alueella. Valmiusyksikön nykyinen suorituskyky kattaa tällä hetkellä vaativien tilanteiden suorituskykyvaatimukset, mutta se ei toistaiseksi ole riittävä vaativimpien erityistilanteiden mukaisiin tilanteisiin. Valmiusyksikön suorituskyky tulee nostaa tasolle, jossa se tosiasiallisesti voi vastata erilaisiin ääriväkivallantekoihin liittyvistä toimenpiteistä. Suomessa tulee olla suorituskykyä myös vaikeimpien tilanteiden kuten juna-, metro-, bussi-, lentokone- ja laivakaappaustilanteiden hoitamiseen. Koirapoliisitoiminnan osalta tulee lisäksi huolehtia siitä, että pääkaupunkiseudulle kyetään sijoittamaan riittävä määrä erityisesti räjähdys- ja huumausaineiden löytämiseen erikoistuneita koiria ohjaajineen.

4.2 Poliisin valvonta- ja hälytyspartioiden toimintavalmius

Helsingin vaativien tilanteiden suorituskyykyvalmius sisältyy paitsi valmiusyksikön, myös yksittäisten poliisipartioiden suorituskyykyyn. Helsingissä välitön vaativien tilanteiden toimintavalmius ja ensihetkiin riittävä suorituskyyky saavutetaan kaikkina vuorokauden aikoina koirapartioiden ja erityisvarusteltujen partioiden muodostamalla poliisiresurssilla.

Edellä mainitun suorituskyyvyn varmistamiseksi sekä koirapartiot kaikki partiot tulee varustaa partiokivääreillä ja uusilla luotisuojavisiirit sisältävillä kypärillä. Erityisvarusteltuihin partioautoihin tulee lisäksi sijoittaa lisäksi rasakat kiväärikilvet. Lisävarustelulla saavutetaan myös entistä parempi toimintakyyky erityisesti vaarallisten henkilöiden jäljestämisessä. Kustannusarvio edellä mainittujen varusteiden osalta on noin 300 000 euroa.

5 Valtionjohdon henkilösuojaustehtävät

Samaan aikaan toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten kanssa valtionjohtoon, valtioneuvoston jäseniin ja muihin korkeisiin virkamiehiin kohdistuneet uhkat, kuten vihapuheet ja -kirjoitukset, suoranaiset uhkaukset ja väkivallan yritykset, ovat lisääntyneet huomattavasti. Tästä johtuen edellä mainittuihin henkilöryhmiin liittyvä henkilösuojauksen tarve on laajentunut merkittävästi.

Edellä mainitusta johtuen henkilösuojausyksikön henkilöstömäärää on nostettava, mikäli ylemmän valtiojohdon suojaus halutaan pitää vähintään nykytasolla. Nykyisellään pääministerin lisäksi henkilösuojauksen kasvua on sekä valtiovarain-, ulko- sekä sisäministerillä. Myös muiden ministereiden sekä ajoittain myös Eduskunnan puhemiehen osalta on ollut lisääntyvää henkilösuojaustarvetta. Henkilösuojaustehtäviä joudutaan usein myös ulottamaan varsinaisten suojattavien lisäksi heidän perheenjäseniinsä. Laajentuneet henkilösuojaustehtävät on hoidettu pääosin ylitöitä teettämällä. Lisääntyneet tehtävät edellyttävät 15 henkilötyövuoden (htv) lisäyksen henkilösuojausyksikön nykyiseen vahvuuteen.

Lisärahoituksen tarve henkilöstön osalta on 1 250 000 euroa (15 htv x 75 000 euroa).

6 Lopuksi

Poliisilaitokselle osoitettu rahoituskehys ei riitä kattamaan toimintaympäristön muutoksista johtuvien erityistehtävien hoitamista, joten poliisilaitos on joutunut siirtämään erityistehtäviin henkilöstöä perustoiminnoista. Tämä vaikuttaa heikentävästi poliisin tuottamiin palveluihin ja toiminnan tuloksellisuuteen. Helsingin poliisilaitoksen hoitamien erityistehtävien rahoitus sisältyy nykyisellään lähtökohtaisesti poliisilaitoksen perusrahoitukseen. Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan yksikölle osoitettujen valtakunnallisten erityistoimintojen rahoitus- ja henkilöstöresurssit tulee vuosittain turvata erillisrahoituksena kustannusperusteisesti täysimääräisenä. Valtakunnalliset ja alueelliset tehtävät edellyttävät, että Helsingin poliisilaitoksen resurssijako tulisi toteuttaa omana itsenäisenä kokonaisuutena ulkopuolella muiden paikallispoliisiyksiköiden resurssijakomallista.

Poliisipäällikön sijainen
Apulaispoliisipäällikkö

Heikki Kopperoinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 02.10.2017 klo 15:05. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

Poliisikomentaja Lasse Aapio